

SIKERMÄ LAPINLASTEN LAULUJA

Sovitustyön vaiheet ja nuotin julkaisu

Joonas Vatjus
Opinnäytetyö (AMK)
Kevät 2025
Musiikkipedagogin tutkinto-ohjelma
Oulun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun ammattikorkeakoulu
Musiikkipedagogin tutkinto-ohjelma
Laulu ja kirkkomusiikki

Tekijä: Joonas Vatjus
Opinnäytetyön otsikko: Sikermä lapinlasten lauluja
Työn ohjaaja: Jaana Sariola
Kevät 2025
Sivumäärä: 26 + 1 liite

Lapinlasten laulut ovat Suomen Lapissa asuneiden lauluntekijöiden tekemiä lauluja, joita on julkaistu Lapin maakuntaliiton julkaisemissa laulukirjoissa vuosina 1985 sekä 1991. Opinnäytetyössäni perehdyn kahdeksasta lapinlasten laulusta sovittamani *Sikermä lapinlasten lauluja* -teoksen kautta lapinlasten lauluihin, sikermään musiikillisena muotorakenteena ja itse sovituspöytäsovitukseen. Raportoin lisäksi *Sikermä lapinlasten lauluja* -teoksen harjoittamisesta sekä ensiesityksestä.

Opinnäytetyöhöni liittyen teetin kyselyn *Sikermän* esittäneen kuoron laulajille sekä haastattelin erästä useampia lapinlasten lauluja säveltänyttä ja sanoittanutta lauluntekijää. Tuon esille myös nuotin julkaisemiseen liittyviä asioita erityisesti tekijänoikeudellisesta näkökulmasta.

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
Degree Programme in Music Pedagogue
Singing and church music

Author: Joonas Vatjus
Title of thesis: Medley of Lappish children's songs
Supervisor: Jaana Sariola
Spring 2025
Number of pages: 26 + 1 appendix

Lappish children's songs are songs composed by songwriters who lived in Finnish Lapland. The songs have been published in songbooks published by the Regional Council of Lapland in 1985 and 1991. In my thesis, I will study Lappish children's songs, medley as a musical form structure, and the arrangement process through the work *Medley of Lappish children's songs*. I will also report on the rehearsal and premiere of *Medley of Lappish children's songs*.

In connection with my thesis, I conducted a survey of the singers or the choir that performed *Medley* and interviewed a songwriter who has composed and wrote several Lappish children's songs. I will also raise issues related to the publication of sheet music, especially from a copyright perspective.

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ	2
ABSTRACT	3
SISÄLLYS	4
1 JOHDANTO	5
2 SIKERMÄ LAPINLASTEN LAULUJA	6
2.1 Lapinlasten laulut	6
2.2 Kuorolaulajien näkemyksiä sikermämuodosta	10
3 SOVITUSTYÖN VAIHEET	12
3.1 Analyysiä sovituksesta	13
3.2 Teoksen harjoittaminen ja ensiesitys	18
3.3 Säveltäjä Esko Tarsarannan ajatuksia	20
4 NUOTIN JULKAISU	21
4.1 Sikermän julkaisuprosessi	21
4.2 Nuotin tekijänoikeudet	22
5 POHDINTA	25
LÄHTEET	26
LIITE	27

1 JOHDANTO

Sikermä lapinlasten lauluja -teoksen sovitus ja nuotinnustyö valmistui joulukuun 2024 ja tammikuun 2025 aikana. Sikermä on koottu kahdeksasta toisistaan erillisestä lapinlasten laulusta, jotka on sovittamalla yhdistetty musiikillisesti jatkuvaksi kokonaisuudeksi.

Sovitustyön ensimmäisessä vaiheessa tuli valita laulut, jotka tulisivat sisältymään Sikermään. Valintaa helpotti ja joudutti oma historiani, sillä päädyin valitsemaan Sikermään ne lapinlasten laulut, jotka olivat minulle jo entuudestaan tuttuja. Löysin arkistoistani vanhan monistenipun, joka oli jo vuosikymmeniä taaksepäin pyörinyt kotiflyygelimme päällä. Tässä monistenipussa olleet laulut olivat siis jo pienestä pitäen tulleet minulle tutuiksi ja oikeastaan kaikki, mitä tiesin lapinlasten lauluista ennen sovitustyön aloittamista, olivat kahdeksan minulle hyvinkin tuttua laulua (ks. luku 2).

Opinnäytetyöni koostuu siis tehdystä sovitustyöstä sekä kirjallisesta osiosta. Kirjallisessa osiossa tuon esille sitä työnkuvaa, mitä esimerkiksi kuoronjohtajana toimiessa usein joutuu kohtaamaan. Sovitustyötä, esitettävään ohjelmistoon ja sen taustoihin perehtymistä, musiikillisten rakenteiden analysoimista, musiikin esittämistä ja harjoittamista sekä myös tekijänoikeuksien huomioimista. Opinnäytetyöni tarkoitus on pyrkiä jäsentämään ensisijaisesti itselleni, mutta myös muille alan toimijoille tätä työnkuvaa.

Opinnäytetyössäni teemana on lapinlasten laulut. Lapinlasten laulujen sanoma ihmisyyden ja muun luonnon välisestä suhteesta on vallitsevaan aikaan nähden merkityksellinen ja sitä on mielestäni tarpeen tuoda esille. Lapinlasten lauluja runsaasti säveltänyt ja sanoittanut lauluntekijä Esko Tarsaranta osuvasti huomauttaa (ks. 3.3): ”Nämä laulut on tarkoitettu myös aikuisille ja näihin aikuisiin kuuluvat myös poismenneet, meidän edeltäjämme, että kaikki nämä ovat lapinlapsia. Aikuisetkin ovat olleet aikoinaan pieniä lapinlapsia.”

2 SIKERMÄ LAPINLASTEN LAULUJA

Sikermä lapinlasten lauluja -teoksen alkuperäinen esityskokoonpano on mieskuoro ja piano. Teoksen soiva kesto on noin 24 minuuttia. Sikermä lapinlasten lauluja -teoksessa esiintyvät laulut ovat seuraavat:

- Tunturitiellä - säv. Jouko Tekoniemi, san. Arvo Ylitalo
- Pilvien tie - säv. ja san. Uuno Yli-Tepsa
- Lapinsirkku - säv. ja san. Martti Salo
- Tule liekkien luo - säv. Leo Siirtola, san. Leena Siirtola
- Kesäaamu - säv. Mirjami Keskitalo, san. Eva Myöhänen
- Kylmän kukkia - säv. Leo Siirtola, san. Leena Siirtola
- Sompion kehtolaulu - säv. ja san. Kauko Markuksela
- Kurjet - säv. ja san. Esko Tarsaranta.

2.1 Lapinlasten laulut

Lapinlasten laulut ovat tulleet kansan tietouteen erityisesti vuonna 1985 ilmestyneen Lapinlasten laulukirja - ja vuonna 1991 ilmestyneen ”Uusi lapinlasten laulukirja” -laulukirjojen myötä. Edellä mainittujen laulukirjojen sisältö on pieniä yksityiskohtia lukuun ottamatta lappilaista tekoa. Vuonna 1991 ilmestynyt Uusi lapinlasten laulukirja sisältää yhteensä 209 lapinlasten laulua, jotka Lapin lääninhallituksen kouluosaston kokoama raati on kirjaan kerännyt. Laulukirjojen laulut on koulutoiminnan lisäksi suunnattu käytettäväksi kotiseutukasvatustyöhön. (Tekoniemi, Ylitalo & Yli-Tepsa 1991).

Alla on lueteltuna säveltäjät ja sanoittajat, jotka löytyivät ”Uusi lapinlasten laulukirja” -laulukirjan laulujen tekijätiedoista (Tekoniemi ym. 1991).

Säveltäjät

Ala, Saimi: *Kotiseutuni*

Apajalahti, Erkki: *Laulavat Lapinki lapset*

Bergman, Pertti: *Lintusen kiitos; Koiraystävä*

Haajanen, Lauri: *Laulu mummilta; Kisuran kehtolaulu; Kevään kynnyksellä; Jouluaattona; Tunturimaan laulu*

Häkkinen, Elisa: *Maahiset ja menninkäiset; Laulu joutsenelle; Kuule, Isä taivaan*

Juntunen, Veikko: *Ukkonen; Sirkus on mukavaa*

Juntura, Einari: *Sytty joulun kynttilät; Syntynyt on piltti pieni; Luokse Jeesuksen*

Keränen, Toivo: *Hyvä asua on taaton talo; Kaamosyö*

Keskitalo, Mirjami: *Varpusen valitus; Marjatan laulu*

Kivilahti, Elias: *Ketunpennut koulussa; Pikku pupu pitkäkorva; Sepe-sammakon uimakoulu; Ilkka ja purukumi; Tonttu saunoo*

Knuutinen, Jari: *Keminmaan kotiseutulaulu*

Koljonen, Vilho: *Häät niityllä; Possun polkka; Nallen kömmähdyt; Muonion laulu*

Koski, Kari: *Kesän kukkaset*

Koskimäki, Yrjö: *Suomen lippu; Joululaulu; Osan annoit parhaan; Kasterukous*

Kuntsi, Martti: *Erakon rukous; Sininen hetki*

Kurki, Timo: *Suomen lappi*

Latva, Raili: *Lähimmäiselle*

Lehmonen, Matti: *Huttu-ukko*

Lehmonen, Minna: *Minä toin kukkia äidille*

Lehmonen, Mirja: *Simpsu ja Sampsu*

Lehtosalo, Reijo: *Lappi laajalle aukeaa*

Leino, Seppo: *Nuku lapsi*

Leskelä, Timo: *Honka; Kemijärven laulu*

Lindfors, Jouko: *Tuutulaulu; Kesän muistoja kotijärveltä; Pikku pian laulu*

Markuksela, Kauko: *Sompion kehtolaulu*

Meronen, Irja: *Kehtolaulu tunturilla; Lapin lasten laulu*

Mikkanen, Pirkko: *Lapin jouluyö*

Moilanen, Heidi: *Kevätluonen*

Mäkinen, Mari: *Tonttuset*

Mäkinen, Risto: *Nukke; Jaskan jalkamatka; Sade; Kesän kukkaset; Lumitanssi; Peräpohjolan laulu*

Määttä, Hilka: *Hohtaa hanget hopeaa*

Niemelä, Yrjö: *Silvian kehtolaulu; Koululaisen kevätmietteitä*

Ollanketo, Jouko: *Sinen taivas*

Portti, Kaarina: *Hiljainen maa*

Puljujärvi, Kaarina: *Pitkän iän laulu; Hillasuun kehtolaulu*

Ruotsalainen, Ebba: *Kullerolle, Kaamoslaulu*

Salmivuori, Jorma: *Pohjoisen laulu*

Salo, Martti: *Aurinko hiipii tuntureitten taa; Lapinsirkku; Auringon kosketus; Inarinmaa; Tunturisuru*

Sarvela, Helena: *Sininen untulaulu*

Sihvola, Holger: *Pikkuinen nalle; Lorusatu; Hammaspeikon hautajaiset; Pikku Maija; Mälsän päivän pastilli; Nuku, nuku, silmäs sulje; Tuuti tuu; Suvilaulu, Varpunen ja hevonen; Joulun toive*

Siirtola, Leo: *Tule liekkien luo; Kylmän kukkia; Tuomitun kehtolaulu; Erämaan laulu*

Similä, Ahti: *Takkutukka menninkäinen*

Tarsaranta, Esko: *Vanha noita; Flunssalaulu; Sateella kouluun; Laulu lapin lapselle; Kairan kutsu; Kurjet; Laula lintunen; Huoleton poika on sammakko; Vanha kettu; Tokka taivaltaa; Kalajuttu; Kuin etana; Iloinen kevät; Lunta, lunta vaan; Pohjolan poika; Minun lappini*

Tauriainen, Hannu: *Lapinmaalle*

Tekoniemi, Jouko: *Vanha staalo; Peikkojen tanssi; Kopsis kapsis markkinoille; Syntymäpäivänä; Tunturivaellus; Karpalo; Kevät on tullut; Kevätlaulu; Kevätmarssi; Käen kukku; Tunturitiellä; Kotiinpaluu; Pakkaspojan laulu; Valkoista lunta; Jaksettiinpa jouluun; Jouluku on tullut tunturiin; Korkealla tähdet tuikkikoon; Minne joulutähti johtaa; Jouluyönä; Joulun kuvat; Joulun kellot, soikaa; Akkemiella; Ylöspäin; Tämä maa; Kaukainen kotimaa; Laulu lapin maalle; Lapin maalle; Missä mun omani?; Jounin uni; Kellojoiku; Tunturilta tuulee; Kehtolaulu; Kotona on kesä; Kulkijan laulu; Huivinryöstö; Poromiehen polska; Pelimannin iltalaulu; Kerran löydät sen; Nouskoon lauluni; Kesäaamun kiitos; Morsiamen laulu; Sinun edessäsi; Hyvän Isän hoivassa*

Tissari, Olavi: *Aavasaksan peikkomuori; Taas on kesä; Käki kukkuu*

Vesa, Aune: *Metsän äänet*

Vimpari, Hannu: *Lumiperhonen*

Virtanen, Jarmo: *Ötökkälaulu; Nälkälaulu; Kaverilaulu; Kesällä Tornioon; Tonttujen työlaulu*

Yli-Tepsa, Heikki: *Yläasteelle; Kaikukoon laulumme tunturin taa; Lapille*

Yli-Tepsa, Matti: *Meidän mummo; Äidin syli; Pupu jänöni; Koivuni; Talven poika; Laskiaisena; Matkalaulu; Joulun edellä; Iltasella*

Yli-Tepsa, Uuno: *Pilvien tie*

Sanoittajat

Ala, Saimi: *Kotiseutuni*

Alakunnas, Tiera: *Hillasuun kehtolaulu*

Bergman, Arja: *Lintusen kiitos; Koiraystävä*

Guttorm, Hans Aslak: *Kussa vuordi*

Haajanen, Lauri: *Laulu mummille; Kisuran kehtolaulu; Kevään kynnyksellä; Jouluaattona; Tunturimaan laulu*

Heikkinen, Tuure: *Joulun toive*

Hellen, Immi: *Koivuni, Iltasella*

Häkkinen, Elisa: *Maahiset ja menninkäiset; Laulu joutsenelle; Kuule, Isä taivaan*

Isola, Saara: *Ketunpennut koulussa*

Isotalus, Alpo: *Osan annoit parhaan*

Itkonen, Tuomo: *Lapin lasten laulu*

Jaakola, Valma: *Sepe-sammakon uimakoulu*

Jalonen, Leila: *Lähimmäiselle*

Jokinen, Anni: *Silvian kehtolaulu, Varpusen valitus; Marjatan laulu*

Jomppanen, Jouni J.: *Nu ollu johtán lean; Leammegáttis*

Juntunen, Elina: *Sirkus on mukavaa*

Juvonen, Anja: *Takkutukka menninkäinen*

Jäntti-Torkko, Tuula: *Sinen taivas*

Keränen, Toivo: *Hyvä asua on taaton talo; Kaamosyö*

Kilponen, Toivo: *Tuuti tuu*

Kivilahti, Elias: *Tonttu saunoo; Hohtaa hanget hopeaa*

Koljonen, Vilho: *Häät niityllä; Possun polkka; Nallen kömmähdys; Muonion laulu*

Konola, Vuokko: *Jounin uni*

Konttinen, Maija: *Suomen lippu*

Koski, Kari: *Kesän kukkaset*

Koskimäki, Yrjö: *Joululaulu*

Kotiranta, Sanni: *Vanha staalo; Kopsis kapsis markkinoille; Tunturivaellus; Kevät on tullut; Pakkaspojan laulu; Val-koista lunta; Joulun on tullut tunturiin; Jouluyönä; Joulun kellot, soikaa; Tämä maa; Oi aurinko, aurinko; Kellojoiku; Tunturilta tuulee; Huivinryöstö; Pelimannin iltalaulu; Nouskoon lauluni*

Kujala, Pekka: *Erakon rukous; Sininen hetki; Lumiperhonen; Erämaan laulu*

Kurki, Timo: *Suomen lappi*

Lampela, Kerttu: *Ukkonen*

Lehmonen, Matti: *Huttu-ukko*

Lehmonen, Minna: *Minä toin kukkia äidille, Simpsu ja Sampsu*

Lehtola, Samuel: *Luokse Jeesuksen*

Lehtosalo, Reijo: *Lappi laajalle aukeaa*

Leskelä, Sulo: *Honka; Kemijärven laulu*

Luhta, T.: *Talven poika*

Luodonpää, Pauli: *Syttyy joulun kynttilät; Syntynyt on piltti pieni*

Markuksela, Kauko: *Sompion kehtolaulu*

Meronen, Irja: *Kehtolaulu tunturilla*

Michelsson, Yrjö: *Lorusatu; Hammaspeikon hautajaiset; Mälsän päivän pastilli; Suvilaulu*

Moilanen, Heidi: *Kevätluuonen*

Mäkinen, Mari: *Tonttuset*

Mäkinen, Risto: *Nukke; Jaskan jalkamatka; Sade; Kesän kukkaset; Lumitanssi; Peräpohjolan laulu*

Niemelä, Yrjö: *Koululaisen kevätmielteitä*

Nikulassi, Atso: *Laulu Kemijärven Luusuasta*

Nissinen, Alli: *Meidän mummo; Joulun edellä*

Nolte, Aila: *Nuku lapsi*

Nurmela, Onni: *Lapin jouluyö*

Portti, Kaarina: *Hiljainen maa*

Rauhala, Niilo: *Kasterukous*

Ruotsalainen, Ebba: *Kullerolle; Kaamoslaulu*

Saarimäki, Timo: *Lapinmaalle*

Salo, Martti: *Aurinko hiipii tuntureitten taa; Lapinsirkku; Auringon kosketus; Inarinmaa; Tunturisuru*

Sarvela, Helena: *Sininen untulaulu*

Sevon, Aili: *Ilkka ja purukumi*

Sihvola, Toini: *Pikkuinen nalle; Pikku Maija; Nuku, nuku, silmäs sulje*

Siirtola, Leena: *Tule liekkien luo; Kylmän kukkia; Tuomitun kehtolaulu*

Sinervo, Pertti: *Keminmaan kotiseutulaulu*

Suonio Evert: *Pupu jänöni*

Tarsaranta, Esko: *Vanha noita; Flunssalaulu; Sateella kouluun; Laulu lapin lapselle; Kairan kutsu; Kurjet; Laula lintunen; Huoleton poika on sammakko; Vanha kettu; Tokka taivaltaa; Kalajuttu; Kuin etana; Iloinen kevät; Lunta, lunta vaan; Pohjolan poika; Minun lappini*

Tissari, Olavi: *Aavasaksan peikkomuori; Taas on kesä*

Topelius, Sakari: *Varpunen ja hevonen*

Tuomikoski, Sirkka: *Pohjoisen laulu*

Vesa, Aune: *Metsän äänet*

Virtanen, Jarmo: *Ötökkälaulu; Nälkälaulu; Kaverilaulu; Kesällä Tornioon; Tonttujen työlaulu*

Vuorinen, Olli: *Laskiaisena*

Ylitalo, Arvo: *Peikkojen tanssi; Syntymäpäivänä; Kehtolaulu lapista; Tuutulaulu; Karpalo; Kevätlaulu; Kevätmarssi; Käen kukku; Käki kukkuu; Tunturitiellä; Kotiinpaluu; Kesän muistoja kotijärveltä; Jaksettiinpa jouluun; Korkealla tähdet tuikkikoon; Minne joulutähti johtaa; Joulun kuvat; Akkemiella; Ylöspäin; Kaukainen kotimaa; Laulu lapin maalle; Lapin maalle; Ruijan rannalla; Ranttilan Kallen rimppamasurkka; Missä mun omani?; Kotona on kesä; Kulkijan laulu; Pikku pian laulu; Poromiehen polska; Kesäaamun kiitos; Morsiamen laulu; Sinun edessäsi; Hyvän Isän hoivassa*

Yli-Tepsa, Heikki: *Yläasteelle; Kaikukoon laulumme tunturin taa; Lapille*

Yli-Tepsa, Uuno: *Pilvien tie*

2.2 Kuorolaulajien näkemyksiä sikermämuodosta

Opinnäytetyössäni sikermällä tarkoitetaan jatkuvaa musiikillista kokonaisuutta, jossa esiintyy useampi toisistaan alun perin erillisiksi sävelletty laulu. Sikermä syntyy tavanomaisesti vasta sen jälkeen, kun siihen sisällytettävät yksittäiset laulut on sävelletty. Musiikkisanastossa (1976) on esiteltyä sikermän täsmällisempi määritelmä musiikkitermein selitettynä:

- Sikermä on kahden tai useamman periodin yhdistelmä.
- Periodi (kreik. peri-odos = kiertokulku) on neljän tai useamman säkeen muodostama rytmillinen ja melodinen kokonaisuus.
- Säe (ts. fraasi, kreik. phrasis = sanonta, korulause) on useampien, tavallisesti 2–6, iskualojen muodostama kokonaisuus ja musiikillisen lausekkeen (ts. periodin), itsenäinen jäsen.

Opinnäytetyötäni varten valmistin kyselomakkeen kuorolaisille (liite 1), johon vastasi kymmenen Sikermän esittänyttä kuorolaulajaa. Kyselylomakkeeseen sisällytin viisi kysymystä.

Ensimmäinen kysymys liittyi laajamuotoisemman teoksen (kesto yli 15 min) sisällyttämiseen kestoltaan tunnin mittaiseen konserttiohjelmistoon. 70 % laulajista piti ajatuksesta, että konserttiohjelmassa olisi yksi laajamuotoisempi teos.

Toisessa kysymyksessä vertailtiin yksittäisten laulujen ja laajamuotoisten teosten laulamisen motivoivuuutta. 70 % laulajista piti laajamuotoisempien teosten laulamista motivoivampana. Perusteluista tuli esille, että laajamuotoisempia teoksia lauletaessa keskittyminen pysyy pidempään yllä, teoksen teemaa ja luonnetta ymmärtää paremmin. Laajamuotoisten teoksien laulaminen nähtiin myös haasteellisempänä ja haasteiden nähtiin muuttuvan suurempien kokonaisuuksien jäsentelyksi.

Kolmannessa kysymyksessä kysyttiin, ovatko laulajat kuulleet esitettävän tai ovatko he itse aiemmin esittäneet sikermämuotoisia lauluteoksia. 80 % kyselyyn vastanneista vastasi kysymykseen kieltävästi.

Neljännessä ja viidennessä kysymyksessä kysyttiin kuoron laulajilta heidän kuulemaansa palautetta Sikermästä ja myös heidän omaa palautettansa Sikermään liittyen. Laulajien mielestä Sikermä lapinlasten lauluja -teos sai kuulijoilta positiivista palautetta. Moni kuulijoista oli toivonut Sikermästä äänitettä ja teosta keuhuttiin monipuoliseksi sekä mukaansa tempaavaksi kokonaisuudeksi, jossa laulut täydensivät hyvin toisiaan.

Laulajat myös itse antoivat Sikermästä positiivista palautetta. Pianon osuutta sovituksessa keuhuttiin, kokonaisuutta pidettiin lennokkana ja yleisöä innostavana. Pianon ja kuoron sekä tenorien ja bassojen vuoropuhelun sanottiin toimivan ja tunnelmien kerrottiin vaihtuvan hyvin teoksen aikana. Sikermässä kerrottiin tulevan esille hyvin myös vuodenaikojen vaihtelu sekä laaja ihmisen tunneskaala.

3 SOVITUSTYÖN VAIHEET

Tässä luvussa kerron Sikermä lapinlasten lauluja -teoksen sovitustyön eri vaiheista sekä analysoin sovitusta.

Sovitustyön alkuvaiheessa perehdyin jo vuonna 2018 luonnostelemiini aihioihin. Sain ideoita erityisesti Sikermään valitsemieni laulujen (ks. luku 2) järjestykseen sekä pianolle kirjoitettuun johdanto-osioon. Sovitustyötä aloin tehdä alusta loppuun sovittaen ja välillä tarvittaviin kohtiin uudelleen palaten. Sovittaessa käytin hyväkseni laulukirjassa olevia laulujen säveltäjien merkitsemiä reaalisointumerkintöjä. Sovituksen harmoniarakenne pohjautuu siis pitkälti säveltäjien omaan ajatukseen, joitain yksittäisiä poikkeuksia lukuun ottamatta.

Mieskuorolle ja pianolle sovitusta tehdessäni työskentelyäni helpotti se, että kuljetin työskentelyvaiheessa aina niin sanottua harmoniakarttaa valmiin nuottimateriaalin alapuolella. Harmoniakartan soinnutuksen tein neliäänisen sekakuorosatsin mukaisesti sopraano-, altto-, tenori- ja bassoäänille. Tätä harmoniakarttaa hyödyntäen asettelin ääniä valmiiseen nuottimateriaaliin mieskuorolle ja pianolle sopivaan muotoon harmoniaäänien tuplauksia hyödyntäen sekä sekakuorosatsin harmoniaäänilinjoja kunnioittaen.

Tarkastellaan kuvassa 1 näkyvää harmoniakartta-ajatusta vielä hieman tarkemmin. Mieskuoron alemmille bassoille kirjoitettu stemma mukailee harmoniakartan bassolinjaa ja ylemmille bassoille kirjoitettu stemma mukailee harmoniakartan sopraanolinjaa oktaavia alempaa. Mieskuoron alemmille tenoreille kirjoitettu stemma mukailee harmoniakartan tenoristemmaa ja ylemmille tenoreille kirjoitettu stemma mukailee harmoniakartan alttolinjaa.

Tarkastellaan vielä tarkemmin kuvassa 1 näkyvän nuottirivin toista tahtia. Harmoniakartan mukaisesti sointu on perusmuotoinen e-mollisointu, eli soinnun perussävel on alimpana (Laurila 1976). Pianon arpeggio-tyylisen säestyksen ensimmäinen sävel on harmoniakartan sopraanoääni, toinen sävel bassoääni, kolmas sävel sopraanoääni oktaavia alempaa, neljäs sävel tenoriääni, viides sävel alttoääni, kuudes sävel sopraanoääni, seitsemäs sävel tenoriääni oktaavia

ylempää ja kahdeksas sävel sopraanoääni. Sama säveljärjestys jatkuu soinnusta toiseen.

The image shows a musical score for the eighth song of the work 'Sikermä lapinlasten lauluja'. The score is for voice (Tenor and Bass) and piano. It shows measures 432-437. The vocal parts have a melodic line with some rests. The piano accompaniment features a rhythmic pattern of eighth notes and chords. There are asterisks and 'Ped.' markings under the piano part, indicating pedaling.

KUVA 1. Näyte *Sikermä lapinlasten lauluja* -teoksen kahdeksannen laulun työvaiheessa.

3.1 Analyysiä sovituksesta

Sikermä lapinlasten lauluja -teos alkaa pianolle kirjoitetulla johdanto-osiolla (ks. kuva 2), jossa kaikki Sikermän kahdeksan laulua esitellään lyhyinä musiikillisina virkkeinä samaisessa järjestyksessä, kuin ne esiintyvät Sikermässä muutoinkin.

Sikermän ensimmäinen laulu on Tunturitiellä. Ensimmäisen säkeen tenorit laulavat laulun melodiaa unisonossa (yksiäänistä laulua, jota laulaa useampi eri äänialan kuorolaulaja) (Laurila 1976) pianon säestäessä harmoniaa arpeggio-tyylisesti (ks. kuvan 3 ensimmäinen nuottisysteemi). Toisen säkeen alkupuoliskon kuoro laulaa harmoniaääniä ja pianon ylin ääni soittaa melodiaa (ks. kuvan 3 toinen nuottisysteemi).

The image displays a piano score for the introduction of the piece 'Sikermä lapinlasten lauluja'. The score is written for piano (Pf) and consists of ten systems of music, each with a measure number on the left. The key signature is one flat (B-flat major or D minor), and the time signature is 4/4. The score includes various musical notations such as treble and bass clefs, notes, rests, and dynamic markings. Red annotations are present throughout the score, including numbers 1 through 8 and the instruction 'senza ped.' with a red line. The lyrics 'Pa * Pa * Pa * Pa * Pa * Pa * Pa * Pa *' are written below the piano part in several systems. The score concludes with a red bar line at the end of the final system.

KUVA 2. Näyte Sikermä lapinlasten lauluja -teoksen johdanto-osiosta.

KUVA 3. Näyte Sikermä lapinlasten lauluja -teoksen ensimmäisestä laulusta.

Sikermän toisessa laulussa (Pilvien tie) ensimmäisessä säkeessä bassot laulavat melodiaa unisonossa ja toisessa säkeessä melodia kulkee vuorotellen eri kuoroäänissä (ks. kuvan 4 jälkimmäinen tahti). Toisessa säkeessä pianon ylin ääni soittaa myös melodiaa, ja pianon muut äänet soittavat harmoniaääniä.

KUVA 4. Näyte Sikermä lapinlasten lauluja -teoksen toisesta laulusta.

Sikermää sovittaessani huomasin tarpeelliseksi luoda eri laulujen välille mielekkäitä välisoittoja. Jotta Sikermän pituus ei venyisi turhan pitkäksi, pitäydyin mahdollisimman lyhyissä ja ytimekkäissä välisoitoissa, joissa usein myös moduloidaan (musiikki kuljetetaan toiseen sävellajiin) (Laurila 1976) eri sävellajiin. Kuvan 5 ensimmäisessä nuottisysteemissä näkyy Sikermän neljännen laulun (Tule liekkien luo) loppu ja kuvan 5 kolmannessa nuottisysteemissä viidennen laulun (Kesäaamu) alku. Tule liekkien luo -laulu päättyy c-molli-sävellajissa ja Kesäaamu -

laulu alkaa as-mollissa. Kuvan 5 toisessa nuottisysteemissä on nähtävissä lyhyt moduloiva välisoitto. Välisoitto alkaa f-mollisoinnalla, joka on c-molli-sävellajin neljäs sointuaste ja as-molli-sävellajin kuudes sointuaste. Välisoiton toisessa tahdissa esiintyy B-duurisointu, joka on väldominanttisointu as-molli-sävellajin dominanttisoinnulle (sävellajin viides sointuaste, esim. as-molli-sävellajin dominanttisointu on Es-duurisointu) (Laurila 1976), joka taas esiintyy välisoiton kolmannessa tahdissa (ks. kuva 5).

The image shows a musical score for 'Sikermä lapinlasten lauluja'. It consists of three systems of music. The first system (measures 227-230) shows vocal lines for Tenor (T) and Bass (B) and piano accompaniment (Pf). The lyrics are: 'as - kel - ta kes - tä kuun - sil - lat. läm - min on ko - tiin sun tul - la. aa - mul - la kyl - mä on sul - la?'. The second system (measures 231-234) shows piano accompaniment with three measures of chords: f m, B, and Eb. The third system (measures 235-238) shows vocal lines for Tenor (T) and Bass (B) and piano accompaniment (Pf). The lyrics are: 'Ai - - van hil - - jaa, ai - - van Ai - - van hil - - jaa, ai - - van'. The piano accompaniment features a rhythmic pattern of eighth notes.

KUVA 5. Sikermä lapinlasten lauluja -teoksen neljännen ja viidennen laulun välinen moduloiva välisoitto.

Lapinlasten laulut on lähes poikkeuksetta sävelletty säkeistömuotoon. Sikermäsäni säkeistölaulua elävöitin eri keinoin. Toisinaan moduloin laulun eri säkeistöjä eri sävellajeihin ja toisinaan elävöitin laulua eri säkeistöjen välisillä tempomuunnoksilla. Kuvassa 6 on nähtävissä Sikermän kuudennen laulun (Kylmän kukkia) ensimmäisen ja toisen säkeistöjen alut. Molemmassa säkeistöissä tahtilaji on samainen 3/8, mutta ensimmäisen säkeistön tempo on kaksinkertainen toiseen säkeistöön verrattuna, mikä muuttaa samalla myös laulun poljentoa. Lisäksi toisen säkeistön alusta huomataan, että tenorit tuplaavat pianosatsin bassolinjaa oktaavia ylempää melodian kulkiessa pianon ylimmässä äänessä. Toisen säkeistön

alun pianosatsin erityispiirteenä mainittakoon vielä se, että oikean käden alempi ääni mukailee Sikermän seitsemännen laulun (Sompion kehtolaulu) melodiaa.

293 unis.
T Hiu - ta - leet tans - si - vat, au - rin - ko sam - muu, var - jo - ja tiel - lä - ni kul - kee__
Pf

321 1.
T unis.
Kat - so - han, lap - se - ni, tun - tu - ri - koi - vu sel - kän - sä vii - mal - le kää - n - tää,
Pf * ♯a * ♯a * ♯a * ♯a * ♯a * ♯a * ♯a *

KUVA 6. Sikermä lapinlasten lauluja -teoksen kuudennen laulun ensimmäisen ja toisen säkeistön alut.

Kuvan 7 mukaisesti sikermän viimeisen eli kahdeksannen laulun (Kurjet) alussa I tenorien melodiaa pohjustaa bassojen linja, joka on otettu Sikermän seitsemäntä laulusta (Sompion kehtolaulu). Tämä samainen rakenne on nähtävissä myös johdanto-osiossa (ks. kuva 2) pianolla soitetuna.

427 Taas lin - tu - par - vet muut - taa pois, vaik' läh - te - vän en nii - den sois.
T muut - - - - - taa pois, nii - - - - - den
B Kuu, kul - ku - ri - pur - rel - laan Som - pi - on lap - set
Pf ♯a * ♯a * ♯a *

KUVA 7. Sikermä lapinlasten lauluja -teoksen kahdeksannen laulun alku.

Sikermä päättyy vahvaan, a-molli-sävellajissa yksiaänisesti laulettavaan, Kurjet-kappaleen viimeiseen säkeistöön, joka etenee lopussa moduloiden ehkä hieman yllättäenkin kuvan 8 mukaiseen, kestoltaan pitkään H-duurisointuun.

KUVA 8. *Sikermä lapinlasten lauluja* -teos päättyy kestoaltaan pitkään H-duuri-sointuun.

3.2 Teoksen harjoittaminen ja ensiesitys

Sikermä lapinlasten lauluja -teos oli Mieskuoro SoLa (ks. kuva 9) ry:n tilaama sovitustyö. Teosta alettiin harjoitella Mieskuoro Solan kuoroharjoituksissa tammi-kuusta 2025 alkaen. Mieskuoron lauluosiot tuli harjoitella ensin. Harjoittelua joudutti se, että osa lauluista oli kuorolle ennestään jo tuttuja ja kuorolaiset olivat kokeneita kuorolaulajia. Laulajien itsenäisen työskentelyn lisäksi yhteisharjoitustunteja teoksen harjoittamiseen ennen ensiesitystä kului arviolta noin 5–8 tuntia. Mieskuoron ja pianon yhteisharjoittamista jonkin verran haastoi se, että kuoronjohtaja (teoksen sovittaja) itse toimi teoksessa pianistina. Tämä ei kuitenkaan koinut ongelmaksi. Piano asetettiin kuoron eteen niin, että pianisti pystyi samalla tarvittavissa paikoissa pianonsoiton lisäksi johtamaan myös kuoroa.

Sikermä lapinlasten lauluja -teos oli osa Mieskuoro Solan ”Tunturitiellä” -konserttiohjelmistoa, jossa oli mukana myös muita Sikermän ulkopuolisia, yksittäisiä lapinlasten lauluja. Teoksen ensiesitys tapahtui Torniossa Suensaaren seurakuntasalissa 2.5.2025. Yleisöä paikalla oli noin 60 henkilöä. Ensiesitystä seuraavana päivänä teos esitettiin Rovaniemen kirkossa, jossa yleisöä oli paikalla noin 260 henkilöä. 6.5.2025 teos esitettiin vielä Kempeleen kirkossa, jossa yleisöä oli paikalla noin 380 henkilöä.

Rovaniemellä ja Kempeleen konserteissa kuulijoiden joukossa oli lapinlasten lauluja säveltänyt säveltäjä Esko Tarsaranta (ks. kuva 10), joka on säveltänyt myös Sikermän viimeisen laulun Kurjet. Konsertin ohjelmistossa kuultiin myös Eskon

kuudestatoista julkaistusta lapinlastenlaulusävellyksestä (ks. 2.1) Kurjet -kappaleen lisäksi laulu Kairan kutsu. Lisäksi Konsertissa kantaesitettiin Esko Tarsarannan ”pöytälaatikosta” löytynyt julkaisematon laulu Sen kertoo tuuli.

KUVA 9. Mieskuoro SoLa esiintymässä ”Tunturitiellä” -konsertissaan Rovaniemellä (3.5.2025, Rovaniemen kirkko).

KUVA 10. Esko Tarsarannan säveltämiä lauluja on julkaistu Uusi lapinlasten laulukirja -laulukirjassa yhteensä 16 kappaletta. (3.5.2025, Rovaniemen kirkko).

3.3 Säveltäjä Esko Tarsarannan ajatuksia

Tähän opinnäytetyöhöni liittyen sain Esko Tarsarannalta luvan haastatella häntä. Alla on koostettuna haastattelussa ilmi tulleita Tarsarannan ajatuksia lapinlasten lauluihin, hänen omaan musikaalisuuteensa, Sikermä lapinlasten lauluja -teokseen ja Mieskuoro Solan ”Tunturitiellä” -konserttiin liittyen.

”Lapinlapsi sana käsittää tietenkin mm. Lapin koulunuorison, mutta olen aina sanonut: nämä laulut ovat tarkoitettu myös aikuisille ja näihin aikuisiin kuuluvat myös poismenneet, meidän edeltäjämme, että kaikki nämä ovat lapinlapsia. Aikuisetkin ovat olleet aikoinaan pieniä lapinlapsia.”

”Vanhempani lauloivat kyllä paljon. Isälläni oli vanha gramofoni, jossa oli 1920–30-luvun äänilevyjä. Minä nelivuotiaana sieltä laulelin Humu-Pekkaa ja muita lauluja. Sieltä kait se musikaalisuuteni on lähtenyt, kokemuksesta, että laulaminen on mukavaa. Isosiskoni harrasti musiikkia ja vanhin veli soitti kannelta, jota välillä pääsin myös itse kokeilemaan. Isoveljeni kuoltua minä kanteleella saattelin hänet rajan yli. Kannel jäi sitten ja ostin kitaran ja opettelin sitä soittamaan. Tämä urbanisoitunut yhteiskunta kesytti minut, villin pohjoispohjanmaalaisen pojan. Tämän myötä rupesin sitten pianoa soittamaan, se liittyi opettajankoulutukseeni. Siinä tuli sen verran musiikin teoriaa, että opin nuotintamaan jollakin tavalla.”

”Lapinlasten laulukirja sai alkunsa, kun Sodankylän kolme suurta musiikkimiestä: Tekoniemi, Yli-Tepsa ja Ylitalo olivat päättäneet, että nyt aletaan keräämään Lapin ihmisten sävellyksiä ja lauluja. Lapin Kansassa he mainostivat sitten, että lähettäkää nuotteja, lauluja ja kasetteja. Minähän lähetin sitten sinne siihenastista tuotantoani.”

”Sikermä lapinlasten lauluja -teoksen päättävä Kurjet -kappaleen esitys oli herkkää ja suunnattoman voimallista. Tuli niin juhlallinen mieli, että ei meinannut uskaltaa edes hengittää, kun sitä kuunteli. Tämä konsertti oli kyllä loistava kokemus. Pelkästään jo se, että SoLa-kuoro otti yhteyttä ja antoi tilaisuuden tuoda julki näitä lauluja.”

Esko Tarsarannan tuotantoa on Uusi lapinlasten laulukirja -laulukirjassa julkaisutujen 16 laulun lisäksi olemassa enemmänkin. Mieskuoro Solan ”Tunturitiellä” -konserteissa kuultiin ensiesityksenä Eskon säveltämä ja sanoittama Sen kertoo tuuli -laulu, jota ei ole nuottina aiemmin julkaistu. Haastattelun yhteydessä Tarsaranta toi esille muitakin julkaisemattomia teoksiaan, joita hänellä vaikuttaa olevan ainakin mielen päällä tulollaan:

”Huomasin konsertin jälkeen, että tämä antoi haasteen, että minun täytyy saada ylittää itseni vielä, että nyt seuraavan laulun täytyy olla parempi vielä. Uskon, että se on jo valmiina, vaikkakaan nuotteja siihen ei vielä ole.”

4 NUOTIN JULKAISU

Nuotin julkaisulla (ks. 4.2, kohta 4) tarkoitetaan nuotin saattamista yleisön saataviin, esimerkiksi nuottimyymälän tai nuotteja myyvän verkkokaupan välityksellä. Tekijänoikeuslaissa teosta ilmentävällä kappaleella tarkoitetaan tässä yhteydessä nuottia.

4.1 Sikermän julkaisuprosessi

Sikermä lapinlasten lauluja -teoksen nuotti on tarkoitus julkaista vuoden 2025 aikana. Nuotin julkaisija on LP Vatjus. Alla erittelen vaiheet, jotka tulevat liittymään nuotin julkaisuprosessiin.

Sikermä lapinlasten lauluja -teoksen nuotin julkaisua varten tulee hankkia ensin julkaisuluvat teoksessa esiintyvien sävelmien ja sanoitusten tekijänoikeuksien haltijoilta. Sikermän sisältämien laulujen sävelmät ja sanat on julkaistu Uusi lapinlasten laulukirja -laulukirjassa ilman selkeää informaatiota siitä, ovatko laulujen tekijänoikeudet laulukirjan julkaisijalla vai laulujen tekijöillä. Siinä tapauksessa, jos tekijänoikeudet ovat laulukirjan julkaisijalla, on sillä oikeus mahdollisen julkaisuluvan myöntämiselle. Muussa tapauksessa julkaisulupia tulee kysyä erikseen kunkin laulujen säveltäjiltä ja sanoittajilta tai heidän perillisiltään tai mahdollisilta muilta tekijänoikeuksien haltijoilta.

Julkaisulupia kysyttäessä tekijänoikeuksien haltijoille on nuotin julkaisijana hyvän tavan mukaista tarjota mahdollista julkaisusopimusta, jossa on eritelty mahdollisesta nuottimyynnistä saatavien tulojen jakoprosentit julkaisijan ja eri tekijöiden välillä.

Julkaisusopimusten allekirjoitusten jälkeen julkaisijalla on oikeus julkaista nuotista ensimmäinen painoserä, joka saa olla enintään 1 000 kappaletta. Tässä tapauksessa teosta ei olla kustantamassa, sillä tekijänoikeudet pysyvät alkuperäisillä haltijoilla. Painoksen valmistumisen jälkeen julkaisijan tulee toimittaa tekijöille painajan laatima todistus valmistettujen kappaleiden määrästä. Kun

julkaistua nuottia aletaan myydä tai vuokrata, on julkaisijan pidettävä tekijöitä ajan tasalla myynnin tai vuokraamisen suhteen sekä suoritettava mahdollinen tekijöille kuuluva tilitys viimeistään yhdeksän kuukauden kuluessa tilivuoden päätymisestä. (ks. 4.2, kohta 7)

4.2 Nuotin tekijänoikeudet

Nuotti on tekijänoikeuksista vapaa, jos sen sisältämän musiikin (mukaan lukien mahdollinen sanoitus) tekijän tai viimeksi kuolleen tekijän kuolinvuodesta on kulunut 70 vuotta tai enemmän. Muussa tapauksessa nuotti on tekijänoikeussuojattu. (ks. 4.2, kohta 9)

Tekijänoikeussuojatusta ja julkaistusta nuotista saa jokainen valmistaa yksityistä käyttöönsä varten muutaman kappaleen. Näin valmistettua kappaletta ei saa kuitenkaan käyttää muuhun tarkoitukseen. Toisin sanoen ja tähän yhteyteen asiaa yksinkertaistaen, tekijänoikeussuojatun ja julkaistun nuotin sisältämää musiikkia julkisesti esitettäessä, siinäkin tapauksessa, jos esitys suoritetaan ilman nuottia, kullakin esittäjällä tulee olla hallussaan alkuperäinen, nuotin julkaisijan luvalla hankittu nuotti. (ks. 4.2, kohta 5)

Jos tekijänoikeussuojatun nuotin sisältämää musiikkia esitetään julkisesti luvattomasti kopioituja nuotteja hyödyntäen, on kyseessä tekijänoikeusrikkomus (ks. 4.2, kohta 11), josta tekijänoikeusrikkomuksen tekijä on tuomittava sakkoon.

Alla on lueteltuna nuotteihin liittyviä poimintoja tekijänoikeuslaista (Tekijänoikeuslaki 404/1961).

1. Sävellysteoksen tekijällä on tekijänoikeus luomaansa teokseen (1 luku, 1 § Tekijänoikeuden kohde)
2. Tekijänoikeus tuottaa yksinomaisen oikeuden määrätä teoksesta valmistamalla siitä kappaleita ja saattamalla se yleisön saataviin (1 luku, 2 § Taloudelliset oikeudet)
 - Kappaleen valmistamisena pidetään myös teoksen siirtämistä laitteeseen, jolla se voidaan toisintaa (1 luku, 2 § Taloudelliset oikeudet)

- Teos saatetaan yleisön saataviin mm. silloin, kun sen kappale tarjotaan myytäväksi, vuokrattavaksi tai lainattavaksi taikka sitä muutoin levitetään yleisön keskuuteen (1 luku, 2 § Taloudelliset oikeudet)
3. Jos kaksi tai useammat ovat yhdessä luoneet teoksen heidän osuuksiensa muodostamatta itsenäisiä teoksia, on tekijänoikeus heillä yhteisesti (1 luku, 6 § Yhteisteos)
 4. Teos katsotaan julkistetuksi, kun se luvallisesti on saatettu yleisön saataviin (1. luku, 8 § Julkistaminen ja julkaiseminen)
 5. Julkistetusta teoksesta saa jokainen valmistaa muutaman kappaleen yksityistä käyttöönsä varten. Siten valmistettua kappaletta ei ole lupa käyttää muuhun tarkoitukseen (2. luku, 12 § Teosten kappaleiden valmistaminen yksityiseen käyttöön)
 6. Kun sävellysteos esitetään tekstin kanssa, tekstin saa ottaa kuulijoiden käytettäväksi painamalla, valokopioimalla tai muulla vastaavalla menetelmällä valmistettuun konserttiohjelmaan tai muuhun vastaavaan (2. luku, 24§ konserttiohjelma)
 7. Kustannussopimuksella tekijä luovuttaa kustantajalle oikeuden painamalla tai senkaltaista menetelmää käyttäen monistaa ja julkaista kirjallisen tai taiteellisen teoksen (3. luku, 31 § Kustannussopimus)
 - Käsikirjoitus tai muu teoksen kappale, jonka mukaan teos on monistettava, jää tekijän omaksi (3. luku, 31 § Kustannussopimus)
 - Kustantajalla on oikeus julkaista painos, joka sävellysteoksesta saa olla enintään 1 000 kappaletta. Painoksella tarkoitetaan sitä määrää, jonka kustantaja yhdellä kertaa valmistuttaa (3. luku, 32 § Painoksen julkaiseminen)
 - Jos teosta ei ole julkaistu neljän vuoden kuluessa siitä, kun tekijä on luovuttanut täydellisen käsikirjoituksen tai muun monistettavan kappaleen, on tekijällä oikeus purkaa sopimus ja pitää saamansa palkkio (3. luku, 34 § Painoksen julkaiseminen)
 - Kustantajan tulee toimittaa tekijälle monistajan todistus valmistettujen kappaleiden määrästä. Jos tilivuoden aikana on tapahtunut myyntiä tai vuokraamista, josta tekijällä on oikeus palkkioon, on kustantajan yhdeksän kuukauden kuluessa vuoden päättymisestä

- toimitettava hänelle tilitys, josta käy ilmi vuoden myynti tai vuokraaminen sekä painoksen jäännösmäärä vuoden vaihteessa. Muutoinkin tekijällä on oikeus tilitysajan päätyttyä pyynnöstään saada tietoa vuoden vaihteessa jäljellä olleesta määrästä (3. luku, 35 § Painoksen ja tilityksen tiedot)
- Jos uuden painoksen valmistaminen aloitetaan myöhemmin kuin vuoden kuluessa siitä, kun edellinen painos julkaistiin, on tekijän ennen valmistamista saatava tilaisuus tehdä teokseen sellaisia muutoksia, jotka eivät tuota kohtuuttomia kustannuksia eivätkä muuta teoksen luonnetta (3. luku, 36 § Uusi painos)
 - Tekijä ei saa uudelleen julkaista teosta siinä muodossa ja sillä tavoin kuin sopimuksessa on tarkoitettu, ennen kuin painos tai painokset, joiden julkaisemiseen kustantajalla on oikeus, on myyty loppuun (3. luku, 37 § Tekijän oikeus julkaista teos)
8. Tekijän kuoltua sovelletaan tekijänoikeuteen avio-oikeutta, perintöä ja testamenttia koskevia sääntöjä (3. luku, 41 § Tekijänoikeuden siirtyminen tekijän kuollessa)
9. Tekijänoikeus on voimassa, kunnes 70 vuotta on kulunut tekijän tai viimeksi kuolleen tekijän kuolinvuodesta (4. luku, 43 § Tekijänoikeuden suoja-aika)
10. Teokseen, joka on julkistettu tekijän nimeä ilmoittamatta, on tekijänoikeus voimassa, kunnes 70 vuotta on kulunut siitä vuodesta, jona teos julkistettiin (4. luku, 44 § Tuntemattoman tekijän teos)
11. Joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta valmistaa teoksesta kappaleen tai saattaa teoksen yleisön saataviin tämän lain säännösten vastaisesti on tuomittava tekijänoikeusrikkomuksesta sakkoon (7. luku, 56 a § Tekijänoikeusrikkomus)

5 POHDINTA

Sikermä lapinlasten lauluja -teos esitettiin Mieskuoro Solan ”Tunturitiellä” -konserteissa Torniossa, Rovaniemellä ja Kempeleessä toukokuun 2025 alussa. Nämä kolme konserttia kokosivat konsertteihin paikalle yhteensä 700 kuulijaa. Sekä kuulijoiden että kuorolaisten palaute sovituksesta oli positiivinen. Kuoronjohtajan ja sovittajan näkökulmasta katsottuna olisi kiinnostavaa valmistaa Sikermästä julkaistava äänitallenne ja tätä onkin jo kaavailtu tehtäväksi keväälle 2026.

Laajamuotoisten teosten käyttö konserteissa sai kuorolaulajilta kannattavaa näkemystä. Sikermä muotona on jäänyt yleisesti ehkäpä hieman vähemmälle käytölle, joten tulevaisuudessa tällainen muotorakenne voisi olla kiinnostava sekä kuorokonsertteja rikastuttava ja uudistava elementti.

Uusi lapinlasten laulukirja -laulukirjan lauluja on säveltänyt kaikkiaan 52 säveltäjää ja sanoittanut kaikkiaan 69 sanoittajaa. Laulukirjassa on yhteensä 209 laulua, joten sävellys- ja sanoitustyö on jakautunut varsin usealle säveltäjälle ja sanoittajalle. Jouko Tekoniemi erottuu Uusi lapinlasten laulukirja -laulukirjan selvästi tuotteliaimpana säveltäjänä 43 sävelletyllä laulullaan. Myös Esko Tarsaranta (16 sävellettyä laulua), Matti Yli-Tepsa (9 sävellettyä laulua) ja Holger Sihvola (9 sävellettyä) ovat ansioituneet tuotteliaina lapinlastenlaulujen säveltäjinä. Sanoittajista selvästi tuotteliain on ollut Arvo Ylitalo (32 sanoitettua laulua). Muita tuotteliaita sanoittajia mainittakoon Esko Tarsaranta (16 sanoitettua laulua) ja Sanni Kotiranta (16 sanoitettua laulua).

Kahdeksan lapinlasten laulua sisältävä Sikermä lapinlasten lauluja -teos osoitautui onnistuneeksi sovitustyöksi. Työskentelyvaiheessa käyttämäni harmoniakartta oli tärkeä apuväline, sillä se tuki mm. harmonisten linjojen selkeää ja perusteltua käyttöä sekä pianolle kirjoitettujen arpeggio-tyylisen säestyksen yksittäisten äänten järjestyksen valintahetkeä. Sovitustyö kaikinensa lisäksi valmiutani tuottaa laajamuotoisempia kokonaisuuksia mm. sävellajisuhteet, tunnelmalliset vaihtelut sekä tyylilliset seikat huomioon ottaen. Sikermä lapinlasten lauluja -teoksen nuotin julkaisuprosessi on vielä kesken, mutta toteutunee vuoden 2025 aikana.

LÄHTEET

Laurila, L. 1976. Musiikkisanasto. 5. uudistettu painos. Fazer. Helsinki.

Tekoniemi, J., Ylitalo, A. & Yli-Tepsa, M. 1991. Uusi Lapinlasten laulukirja. 2. uudistettu painos. Lapin lääninhallitus – Lapin Maakuntaliitto. Rovaniemi.

Tekijänoikeuslaki 404/1961. Luettavissa:

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1961/19610404#L1>. Luettu: 27.4.2025.

Tarsaranta, E. 6.5.2025. Haastattelu. Kempele.

LIITE

Kuorolaulajien näkemyksiä -kyselylomake kuorolaisille

Tämä kyselylomake liittyy Joonas Vatjuksen opinnäytetyöhön Sikermä lapinlasten lauluja (sovitustön vaiheet ja nuotin julkaisu)

1. Miten suhtaudut ajatukseen, että kestoltaan tunnin mittaisessa konserttiohjelmistossa olisi yksittäisten laulujen lisäksi mukana yksi tai useampi laajamuotoisempi teos (kesto yli 15 min)?

Konsertin ohjelmisto on mielestäni parhaimmillaan, kun

- A) laulut esitetään yksittäisinä kokonaisuuksina ilman laajamuotoisempia teoksia.
 - B) yksittäisten laulujen seassa on yksi laajamuotoisempi teos.
 - C) yksittäisten laulujen seassa on useampi kuin yksi laajamuotoisempi teos.
 - D) koko ohjelmisto koostuu yhdestä tai useammasta laajamuotoisemmasta teoksesta.
-

2. Sikermä lapinlasten lauluja on kestoltaan noin 25 minuuttia.

Laajamuotoisempien teosten laulaminen on yksittäisiin lauluihin verrattuna motivoivampaa.

- A) Samaa mieltä
- B) En osaa sanoa / Riippuu tilanteesta
- C) Eri mieltä

Perustele näkemyksesi:

3. Oletko laulanut tai oletko kuullut laulettavan teoksia, joissa useampia yksittäisiä lauluja on jälkikäteen sovitettu yhdeksi kokonaisuudeksi ja jotka ovat verrattavissa Sikermä lapinlasten lauluja -teokseen?

- A) Kyllä.
- B) En.

Jos vastasit kyllä, kerro tarkemmin teoksesta/teoksista:

4. Sikermä lapinlasten lauluja -teos esitettiin toukokuussa 2025 Torniossa, Rovaniemellä ja Kempeleessä, jos kuudit palautetta sikermään liittyen, minkälaista se oli?

5. Jos haluat, voit kertoa vielä omia ajatuksiasi sikermään liittyen. Kiitos vastauksistasi!